

بسمه تعالی

معاونت آموزش
دفتر طرح و برنامه های درسی

استاندارد آموزش شغل

عنوان آموزش شغل

زری باف

گروه شغلی

صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شغل

۷-۵۵/۴۲/۱/۱

تاریخ تدوین استاندارد :

مدت اعتبار استاندارد : از تاریخ ۹۰/۹/۱ تا تاریخ ۹۵/۹/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزش شغل : ۷-۵۵/۴۲/۱/۱

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع دستی (بافت) :
خانم فاطمه عرفانی کارشناس صنایع دستی معاونت صنایع دستی و میراث فرهنگی
خانم صدیقه رضاخواه کارشناس مسئول صنایع دستی و هنر سازمان فنی و حرفه ای کشور

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل :
- دفتر طرح و برنامه های درسی
-

فرآیند اصلاح و بازنگری :
-
-

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ، پلاک

۲۵۹

تلفن ۹ - ۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci@yahoo.com

تهیه کنندگان استاندارد آموزش شغل شایستگی

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	روح الله دهقانی	دیپلم	کامپیوتر	سرپرست کارگاه زری و مخمل بافی میراث فرهنگی	۱۲ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۲	غلام قربانی	سیکل		بافنده	۱۵ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۳	فاطمه عرفانی	لیسانس	صنایع دستی	سازمان صنایع دستی	۲۱ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۴	صدیقه رضاخواه	لیسانس	شیمی	مسئول گروه صنایع دستی	۲۰ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۵						تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۶						تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۷						تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :

نام استاندارد آموزش شغل^۱ :	
زری باف	
شرح استاندارد آموزش شغل :	
<p>زری باف شغلی است در گروه صنایع دستی و هنر که برای تولید محصول فعالیت هایی از قبیل نقش بندی طراحی بافت و رده بندی ، بافت ، سوار کردن میانکار ، دستور ، خارج کردن پارچه از دستگاه را بر عهده دارد . زری بافی با مشاغلی مانند نخ ریزی ، چله دوانی ، رنگرزی ، گلابتون سازی در ارتباط است .</p>	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
<p>حداقل میزان تحصیلات : پایان دوره راهنمایی حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت کامل جسمانی و روانی مهارت های پیش نیاز : ندارد</p>	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۲۰۹ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۵۲ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۱۵۷ ساعت
- زمان کارورزی	: - ساعت
- زمان پروژه	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی :	۲۵ %
- عملی :	۶۵ %
- اخلاق حرفه ای :	۱۰ %
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
<p>لیسانس صنایع دستی با گرایش بافت های سنتی با ۲ سال سابقه مرتبط - فوق دیپلم صنایع دستی با ۴ سال سابقه کار مرتبط - دیپلم با ۸ سال سابقه مرتبط</p>	

*** تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :**

زری بافی : بافت پارچه ای نفیس و پر نقش و نگار سنتی با استفاده از الیاف ابریشم و گلابتون می باشد .

*** اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :**

Weaving Brocaded Silk

*** مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :**

- رنگرز الیاف قالی

- طراح نقش فرش

*** جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :**

الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع

ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع

ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع

د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شغل^۲

- شایستگی ها^۳

ردیف	عناوین
۱	ساخت و آماده سازی اسکلت دستگاه بافندگی
۲	نقش بندی (پیاده نمودن نقشه بر روی دستور)
۳	طراحی بافت
۴	سوار کردن میانکار بر روی دستگاه
۵	سوار کردن دستور بر روی دستگاه
۶	ورد بندی
۷	آماده سازی مواد مصرفی
۸	بافت زری
۹	خارج کردن پارچه از دستگاه و ریشه تابی
۱۰	بازاریابی و ارائه محصول و نگهداری و بسته بندی
۱۱	
۱۲	
۱۳	
۱۴	
۱۵	
۱۶	
۱۷	
۱۸	
۱۹	
۲۰	

^۱. Occupational / Competency Standard

^۳. Competency / task

	زمان آموزش			عنوان : ساخت و آماده سازی اسکلت و ابزار آلات دستگاه بافندگی
	جمع	عملی	نظری	
	۹	۴	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
چکش اره الوار چوب چسب چوب پیچ				دانش : - اجزاء تشکیل دهنده دستگاه - ابزار آلات دستگاه و نحوه کارکرد آن ها - آگاهی داشتن از میدان حرکتی ابزار آلات بر روی دستگاه - آگاهی داشتن از توالی مراحل کار دستگاه در زمان بافت - آگاهی از محل استقرار ابزار آلات و نحوه اتصال آن ها با دستگاه
			۱	
			۱	
			۱	
			۱	
			۱	
				مهارت : - اندازه گیری دقیق ابعاد و زوایا - سوار کردن و نصب قطعات دستگاه -
		۲		
		۲		
	نگرش : - معرفی هنر نساجی سنتی ایران و به ویژه زری بافی - دقت در کار و اصولی کار کردن			
	ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک و عینک و محافظ و دستکش -			
	توجهات زیست محیطی : - -			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : نقش بندی (پیاده نمودن نقشه بر روی دستگاه)
	جمع	عملی	نظری	
	۱۱	۸	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
قالب دستور				دانش :
تیغ کاتر			۱	- شناخت مقدماتی با طراحی سنتی (خطوط اسلیمی و ختایی)
نخ مشته			۱	- چگونگی انتقال نقش از کاغذ شطرنجی بر روی دستور
طرح پارچه			۱	- تشخیص طرح های اصیل و مرغوب
موم				-
کتاب گل های ابریشم				
				مهارت :
		۲		- دستور بندی
		۲		- نقشه خوانی
		۲		- رج شماری نقشه
		۲		- انتقال نقشه از کاغذ شطرنجی
				نگرش :
				- انتقال صحیح طرح و نقشه بر روی دستور
				- کنترل نقشه از جهت نداشتن ایراد
				ایمنی و بهداشت :
				- نور کافی
				- سکوت
				توجهات زیست محیطی :
				-
				-

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : طراحی بافت (چله کشی)
	جمع	عملی	نظری	
	۴۰	۳۰	۱۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دستگاه وردچینی				دانش :
سارچین			۵	- انواع بافت
جوجه وردی بزرگ			۲	- خصوصیات انواع بافت
گیره			۱	- کاربردهای انواع بافت
جوجه ورد			۱	- نحوه انتخاب نوع بافت مناسب بر مبنای نقش تعیین شده
نخ مشته			۱	- نحوه انتخاب تراکم بافت به جهت کیفیت هر چه بهتر پارچه
نخ ورد			۱	
کاتر				مهارت :
نخ گیر				- ورد چینی
میل فلزی (قلاب)	۵			- نخ کشی مستقیم
شانه	۱۰			- نخ کشی قلاچ
نخ چله (تار)	۱۰			- نخ کشی از دندان
		۴		- نحوه پیچیدن نخ تار به قلمبک و کیسه شن
		۱		
	نگرش :			
	- شناختن انواع بافت ها و خصوصیات انواع بافت های سنتی			
	- طراحی بافت انواع نساجی سنتی			
	ایمنی و بهداشت :			
	- نور و سکوت مناسب			
	-			
	توجهات زیست محیطی :			
	-			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : سوار کردن میانکار بر روی دستگاه
	جمع	عملی	نظری	
	۱۳	۸	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
نخ مشته قیچی				دانش :
			۲	- مفهوم میانکار
			۱	- کاربرد میانکار
			۱	- کارکرد های خرک
			۱	- کارکرد شفتیرک
				مهارت :
		۲		- تنظیم کردن وردها
		۲		- تنظیم پدال ها
		۱		- تنظیم خرک
		۱		- تنظیم شفتیرک
		۲		- تنظیم دفتین
				نگرش :
				- فراگیری نصب و راه اندازی میانکار منسوجات سنتی
			-	
			ایمنی و بهداشت :	
			- مرتب بودن و آلوده نبودن محل کار	
			-	
			توجهات زیست محیطی :	
			-	
			-	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : سوار کردن دستور بر روی دستگاه	
	جمع	عملی	نظری		
	۱۶	۱۰	۶		
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط				
نخ شلیت قیچی نخ مشته کتاب گل های ابریشم			۱	دانش : - نحوه عملکرد دستور - نحوه قرارگیری دستور بر روی دستگاه	
			۱	- نحوه کار با دستور	
			۱	- نحوه تکرار نقش در طول دستور	
			۲	- کاربرد شلیت	
		۵		مهارت : - بستن شلیت ها بر روی دستگاه	
		۲		- ردیف کردن شلیت ها	
		۲		- بستن نخ های دستور به شلیت	
		۱		- تنظیم کوتاهی یا بلندی نخ های دستور	
		نگرش : - آموزش تکرار نقش در طول دستور -			
		ایمنی و بهداشت : - استفاده از نور و تهویه مناسب -			
		توجهات زیست محیطی : - -			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : ورد بندی
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۲۶	۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
تخته های وردبندی کاتر نخ نخ ورد نقشه گل های ابریشمی				دانش : - نحوه تکرار نقش در عرض پارچه - نحوه اتصال ورد های نقشه به نخ های تار - نحوه اتصال وردهای نقشه به شلیت -
			۱	
			۲	
			۱	
				مهارت : - آماده سازی نخ های ورد به تعداد لازم - سوار کردن نی ها - جداسازی نخ های تار - بستن ورد نقش به شیوه قطار - بستن ورد نقش به شیوه برو برگرد
		۲		
		۲		
		۲		
		۱۰		
		۱۰		
	نگرش : - رعایت ارگونومی بدن در حین نصب وردها -			
	ایمنی و بهداشت : - نور کافی - استراحت ۱۵ دقیقه ای بعد از یک ساعت کار			
	توجهات زیست محیطی : -			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : آماده سازی مواد مصرفی
	نظری	عملی	جمع	
	۴	۱۰	۱۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
چرخ ماسوره				دانش :
دستگاه بند		۱		- نحوه باز کردن کلاف پود
کویی		۱		- نحوه پیچیدن گلابتون
مرزگرد		۱		- نحوه استفاده از دستگاه بند
ماسوره		۱		- نحوه استفاده از دستگاه کپی
کلاف پود		۱		
قرقره گلابتون				مهارت :
گل های ابریشمی	۱			- باز کردن کلاف نخ های مشته و ورد
	۵			- باز کردن چپ و راست کلاف پود و قرار دادن بر روی دستگاه بنی
	۲			- باز کردن کلاف پود و پیچیدن آن به دور کویی
	۱			- پیچیدن نخ پود بر روی ماسوره
	۱			- پیچیدن نخ گلابتون بر روی ماسوره
	نگرش :			
	- آماده سازی مواد جهت سهولت و سرعت کار			
	- استفاده از مواد اولیه مرغوب و اصیل			
	ایمنی و بهداشت :			
	- نور کافی			
	- تهویه مناسب			
	توجهات زیست محیطی :			
	- سعی در جمع آوری اضافات الیاف			

	زمان آموزش			عنوان : بافت زری
	جمع	عملی	نظری	
	۵۱	۴۵	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دستگاه زری بافی				دانش :
نخ تار			۱	- نحوه استفاده از پدال ها
نخ پود			۲	- نحوه کار کردن با ماکو
آئینه			۱	- شناخت انواع بافت
موکت			۱	- نحوه استقرار در پشت دستگاه
گلابتون			۱	- نحوه رویت رویه کار (زیربافت)
ماکو			۱	
گل های ابریشمی				مهارت :
		۵		- کشیدن پدال ها
		۱۰		- استفاده از کلک
		۱۰		- رد کردن ماکو
		۱۰		- دفتین زدن
		۱۰		- استفاده از آئینه برای رویت رویه کار
				نگرش :
				- بافت پارچه با بالاترین کیفیت و ظرافت
				- رعایت و اجرای طرح های اصیل
				ایمنی و بهداشت :
				- قرار گرفتن اصولی در پشت دستگاه از نظر ارگونومی بدن
				- نور مناسب
				توجهات زیست محیطی :
				-

	زمان آموزش			عنوان : خارج کردن پارچه از دستگاه و ریشه تابی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۰	۶	۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
قیچی نخ مشته گل های ابریشمی				دانش : - مهار کردن نخ های تار - کم کردن کشش از روی پارچه - خارج کردن پارچه و جداسازی - ریشه تابی
			۱	مهارت : - باز کردن نخ های تار از دور قلمبک (پایین آوردن وزنه) - باز کردن خرک - باز کردن پارچه از دور نورد - قرار دادن نخ های تار درون شیار نورد - ریشه تابی
			۱	
			۱	
			۱	
		۱		نگرش : - جلوگیری از آسیب دیدن پارچه و دستگاه بافت - ریشه تابی جهت طول عمر و شکل تر شده پارچه
		۱		
		۱		
		۲		
		۱		ایمنی و بهداشت : - -
				توجهات زیست محیطی : - -

	زمان آموزش			عنوان : بازاریابی ، بسته بندی ، نگهداری
	جمع	عملی	نظری	
	۱۵	۱۰	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
متون آموزشی رایانه بروشور ، پوستر میز (تبلیغاتی)				دانش :
			۱	- نحوه ارتباطات و عرضه محصول به بازار
			۱/۵	- تبلیغات میدانی و اینترنتی
			۱/۵	- نیاز بازار و ارائه محصول
			۱	- روش های نگهداری الیاف طبیعی
				مهارت :
		۲/۵		- نگهداری صحیح منسوجات زری
		۲		- بسته بندی شکل و مناسب محصول
		۲/۵		- انتخاب مکان های خاص جهت ارائه محصولات
		۲		- بازدید از نمایشگاه ها و موزه های داخلی و خارجی
		۱		- جستجو در اینترنت و سایت مرتبط
				نگرش :
				- معرفی محصول و بسته بندی صحیح
			ایمنی و بهداشت :	
			-	
			توجهات زیست محیطی :	
			- جمع آوری ضایعات	
			-	

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	دستگاه زری بافی		۵	
۲	دستگاه طراحی		۱	
۳	تخته دستوربندی		۱	
۴	ماکو		۳۵	
۵	ماسوره		۵۰۰	
۶	سارچین		۱	
۷	چرخ ماسوره		۲	
۸	دستگاه نبی		۱	
۹	کویی		۵	
۱۰	جوجه وردی بزرگ		۱	
۱۱	هرزگرد		۱	
۱۲	قاب نقشه بندی		۱	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	ابریشم ریزه	پرتاب جهت استفاده در تار	۳۵ کیلوگرم	
۲	ابریشم ریزه	کم تاب جهت استفاده در پود	۳۰ کیلوگرم	
۳	گلابتون	در ضخامت های مختلف ۸۰۰ - ۲۰۰۰	۱۰ کیلوگرم	
۴	موم	موم زنبور عسل	۱ کیلوگرم	
۵	نخ مشته	نخ پنبه ای ۲۷ لا	۵۰ کیلوگرم	
۶	نخ ورد	نخ پنبه ای ۴ الی ۹ لا	۱۰ کیلوگرم	
۷	انگوم	صمغ درختان زرد آلو ، بادام ، آلو	۱۰۰ کیلوگرم	

توجه :

- مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود .

- برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	سورن کوچک	جهت جلوگیری از برخورد ماکو با زمین	۵	به مقدار پوشش وسط دستگاه زری بافی
۲	سوزن بزرگ		۱	
۳	قیچی		۶	
۴	کاتر		۲	
۵	تیغ کاتر		۲	
۶	سمپاش دستی		۱	
۷	موکت یا فرش		۱	
۸	کپسول آتش نشانی		۲	
۹	آینه		۵	
۱۰	پارچه متقال		۲	
۱۱	میز اداری		۱۵	
۱۲	صندلی		۱۵	

توجه :

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .

- منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	گل های ابریشمی	سید حسین مژگانی		۱۳۸۰	تهران	سروش

- سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	سال نشر	مؤلف / مؤلفین	مترجم / مترجمین	محل نشر	ناشر	توضیحات

فهرست سایت های قابل استفاده در آموزش استاندارد

ردیف	عنوان
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	